

## BABYOR NI JOEL

### *Murung'agen e Re Ke Babyor Ney*

Joel ni profet e buchu'uw murung'agen ni yi manang, sana i rin' e maruwel ko profet u nap'an e duw ni 400–350 u m'on ndawori yib Kristus ko ngiyal' nib gel e nam nu Persia. Joel e weliy murung'agen e asmen'ing ni kay e woldug nge yal' ni yib nib gel ni bochan e dariy e n'uw. Urngin e pin'ey e pow riy ni birook Somol e Rran e ke chugur, ni aram e ngiyal' ni bayi gechignag Somol e pi'in yad be togopluw ngak. Joel ni profet e yog e thin rok Got ngak e girdi' nu Israel ni ngar kalgadngan'rad ngar pi'ed keru'rad ko kireb ni yad be rin', me ayuwegrad Got nge fulwegrad nga rogorad. Miki micheg Got ni bayi pi' e Kan Nthothup rok ngak urngin e girdi', ni pumo'on nge ppin, ni pi'in kiyad ba gel nge pi'in ni kar pilibthirgad.

### *Gathon e Re Ke Babyor Ney*

Gafgow ntay ko asaman'ing 1:1–2:17

Ba michmich ni yira sul nga rogoy 2:18–27

Fare Rran ku Somol 2:28–3:21

<sup>1</sup> Thin rok SOMOL ngak Joel, nib mo'on ni fak Pethuel.

*Miyor ni tay e girdi' ni bochan e woldug ni kireb*

<sup>2</sup> Mu telmed e pi'in pi'lal,  
mu telmed urngin e girdi' nu Judah.

Mogned, ka'a m'ug ban'en ni ara' rogon u lan e  
 yafos romed,  
 ara lan e yafos ko pi chitamangimed kakrom?

<sup>3</sup> Mogned murung'agen ngak pifakmed;  
 miyad yog ngak pifakrad,  
 miyad yog ko bin migid e mfen.

<sup>4</sup> Asmen'ing ni pire' ni pire' e yib ko woldug ni nge  
 longuy,  
 nra chuw boch me yib boch  
 i longuy e tin ke magey.

<sup>5</sup> Mu odgad ngam yorgad, gimed e pi tachingaw';  
 mu yorgad, gimed e pi tamu'un wayin nir;  
 fapi *grape* ni ngan ngongliy e wayin nib  
 be'ech riy e kan kirebnag.

<sup>6</sup> Asmen'ing ni pire' ni pire' e kar kireb niged e  
 nam rodad;  
 yad bgel ma dabiyag i the'egrad;  
 nguwelrad e bod feni m'uth nguwelen e  
 layon.

<sup>7</sup> Kar kireb niged e yu ke *grape* rodad  
 ma kar longuyed e yu ke gek'iy rodad ni *fig*.  
 Kar fathiyed keru' ni gubin,  
 ke par papa'ngin nike wech.

<sup>8</sup> Mu yorgad e girdi', ni bod ba rugod ni be yornag  
 be'  
 nib mo'on ni kan m'ag e mabgol rorow ma ke  
 yim'.

<sup>9</sup> Dariy e *grain* nge wayin ni ngan pi' u Tempel;

ma be yor e pi prist ni bochan e dariy e n'en ni  
ngar pi'ed ngak SOMOL.

10 Dakuriy ban'en u daken e yung i milay';  
kari kireban' e but',  
ya ke kireb e *grain*,  
ma ke l'ud e *grape*,  
ma ke mororoy e yu ke gek'iy ni *olive*.

11 Nge kireban'med e pi'in gimed ma woldug;  
mu yorgad e pi'in gimed ma ayuweg e woldug ni  
*grape*,  
ya *wheat* nge *barley*,  
nge urngin e woldug e ke kireb.

12 Fa yu ke *grape* nge gek'iy ni *fig* e ke l'ud,  
ma gubin e gek'iy nma k'uf e ke mororoy ke  
yim'.

Ke chuw e felfelan' ko girdi'.

13 Gimed e pi prist ni gimed ma pi' fapi maligach u  
daken e altar  
e nga mon'ed nga dakenmed e mad ni tutuw  
ngam yorgad,  
marod ngalan e Tempel ngam yorgad ni polo' e  
nep'!

Dariy e *grain* ara wayin ni ngam pi'ed ngak e Got  
romed.

14 Mu reged e thin ni ngan pag e abich;  
mi gimed pining e mu'ulung,  
mu kunuyed e pi'in yad be yog e thin  
nge urngin e girdi' nu Judah  
ngalan e Tempel rok SOMOL ni ir e Got romed,  
mi gimed yor ngak.

15 Birok SOMOL e rran e ke chugur; fa'anem ni  
Gubin ma Rayag Rok e bayibnag e riya'.

Ba ga' ba marus ni yira tay e rofen nem!

- 16 Ke math e liyab ngomad ko woldug romad nike mogothgoth.  
Dakriy e felfelan' u lan e Tempel ko Got rodad.
- 17 Be yim' awochngin e woldug u fithik' e but' nike mlik'.  
Ma dariy e *grain* ni ngan cha'riy,  
ere fapi naun ni tafen e *grain* ni dariy ban'en  
u langgin e ke kireb.
- 18 Be moen e garbaw ni kar gafgowgad  
ya dakriy e yungin ngar ked e pan riy;  
fa yu ran' i saf e ku arrogon ni kar gafgowgad.
- 19 SOMOL, kug pag lamag ngalang kug yor ngom,  
ya yungi garger nge yuchowo' i gek'iy e yigo'  
ke mororay,  
ni gowa ke mo'oruf.
- 20 Mus ko gamanman ni malboch ma yad be yor  
ngom,  
ya yu pa' i lul' ma ke mlik'.

## 2

*Asmen'ing ni i puguran fare rran rok SOMOL ni bayyib*

- 1 Ngan thoy e yabul u lan yu Zion;  
ni fare burey nib thothup\* rok Got.  
Gimed e girdi' nu Judah mu t'on gad,  
ya fare rran rok SOMOL e ke chugur.
- 2 Ra yan i aw ni ba lumor ma ba lumolang e rofen  
nem,

---

\* **2:1 BUREY NIB THOTHUP:** Burey nu Zion (mu guy e yu bbugithin).

nde fel' lanelang ma der m'ug ram'en e yal' e  
 re rran nem.  
 Ma asmen'ing ni pire' ni pire' e yad be yan nga  
 m'on  
 ni bod e lumor nike upunguy e pi burey.  
 Dariy ban'en ni ka'a ni guy ni aram rogon,  
 ma dabki yodrom bi'id.

<sup>3</sup> Kar longuyed e woldug ni bod rogon e nify ni aw  
 ko woldug.  
 U pulworad nga m'on e but' riy e bod e milay'  
 nu Eden,  
 ma nga keru'rad e kar paged ni bod bangi ted  
 ni *desert*.  
 Dariy ban'en nrayag ni nge mil rorad.

<sup>4</sup> Yad bod ya'an e os;  
 yad be mil ni bod rogon e os nma un ko mael.

<sup>5</sup> Yad be tim'og u daken e pi burey i yan,  
 ni gowa lingan e pi *chariot*;  
 ara bod lingan e pan nib mlik' ni aw e nify  
 ngay.

Kar k'afgad ni bod baraba' i salthaw ni pire' ni  
 pire' ni kar fal'eged rogorad ni ngranod ko  
 mael.

<sup>6</sup> Nap'an ni yad ra chugur i yib, ma urngin e girdi'  
 ni be yim' ni marus,  
 ma urngin e owchef ni bayi pig nge m'ay  
 racha'en.

<sup>7</sup> Yad ra cham ni bod girdi'en e mael;  
 ma yad ra gararaw nga daken e yoror ni bod  
 e salthaw.

Yad gubin ni bay ranod u puluwrad nga m'on  
 ndab ra thiliyeged e gin yad be sor ngay,

<sup>8</sup> ara magawon bagayad ngak bagayad.  
N'en ni kan tay ni nge magawon ngorad e dabiyaq  
ni nge talegrad.

<sup>9</sup> Bay rabad ni yad ba machreg ngarbad ra po'gad  
ngalan binaw;  
miyad yib u daken e yoror nga baraba';  
miyad gararaw nga daken e naun,  
miyad yan u winda nga naun ni bod rogon e  
moro'ro'.

<sup>10</sup> Yad ra yib ma but' ni bay nga m'on rorad e be  
durru';  
ma be rur lanelang.

Yal' nge pul e bayi par nike talumor,  
ma pi t'uf e dabki m'ug ram'en.

<sup>11</sup> I SOMOL e bayi yog ngak e salthaw rok e tin  
ngar rin'ed ni bay yib laman ngorad ni bod  
lingan e dirra'.

Ma pi'in yad be fol rok  
e yad bpire' ma yad ba gel.

Re rran rok SOMOL nem e rib gel feni kireb!  
Mini' e ra magay riy ni kabfos?

*Pong ni ngan kalngan'uy*

<sup>12</sup> Me ga'ar SOMOL, 'Mus ko chiney  
nrayag ni ngan kalngan'uy ngan pi' keru'uy  
ko kireb ni yibe ngongliy ngan sul ngog,  
ni kan pag e abich ma yibe yor ma yibe  
dololoy'.

<sup>13</sup> Mu paged lanin'med nike m'ing nge gagyal u  
dakenmed;

ma gathi kemus ni ngam guchthuyed e mad romed.'

Mu sulod ngak SOMOL ni ir e Got romed.

Ya ba gol ma ba sug ko runguy';  
ya ba gumaen' mma tay u gil' e tin ni micheg;  
ma gubin ngiyal' ma ke fal'eg rogon ni nge  
n'ag fan u wan' e kireb ma gathi nge gechig.

14 Ma sana ra thilyeg SOMOL ni Got romed  
laniyan'  
nge fal'eg wa'athmed u wom'ngin e woldug  
romed.

Ma aram e rayag ni ngam pi'ed ngak e *grain* nge  
wayin.

15 Mu thoyed e yabul u daken e burey ni Zion;  
mogned ni ngan pag e abich mi gimed pining  
e mu'ulung!

16 Mu kunuyed e girdi' nga ta'bang;  
mu fal'eged rogorad ni fan nga reb e muulung  
nib thothup;  
mu kunuyed e pilibthir;  
mu kunuyed e pi'in bitir,  
ma ku er rogon e bitir ni kabran.  
Mus ngak e pi'in kafini mabgol  
ni thingar ra chuwgad u lan e pi senggil rorad  
ngar uned ko wub.

17 Pi prist ni yad be pigpig ngak SOMOL  
u lan e Tempel u thilin langan e mab nge altar  
e thingar ra yorgad miyad meybil ni lungurad,  
'SOMOL, mu runguy girdi'em.  
Dab mu pag yugu boch e nam ngar darifan  
niged gamad mu ur moning niged gamad

ni be lungurad, 'Bu uw e Got romed?"

*Got ni sulweg e yong'ol ko but'*

18 Ma aram me dag SOMOL ni be leamnag e nam rok;

ma be runguy e girdi' rok.

19 Me fulweg ngorad ni ga'ar,  
'Chiney e aram e nggu pi' ngomed  
e *grain* nge wayin nge gapgep ni *olive*,  
ngam chum'er gad riy.

Ma yugu boch e nam e gathi bay kur  
fananikayed gimed.

20 Bay gu chuweg romed e pi asmen'ing ni karbad  
ngomed u lel'och,

ma bay gu tuluf boch i yad nga daken e yungi  
ted nder tugul ban'en riy.

Tin ni bay nga m'on e bay ntulufрад ngalan fa gi  
day ni *Dead Sea* fithingan,

ma tin ni bay nga tomur e bay ntulufрад  
ngalan fa gi day ni Mediterranean fithin-  
gan.

Bay ra mel gad.

Bay gu thang owcharad ni bochan urngin e tin kar  
rin'ed ngomed.

21 'Pi flang, dab mu rusgad,  
machane ngam felfelan' gad me fel'  
lanin'med,  
ni bochan e kari pire' ban'en nike ayuwegmed  
SOMOL riy.

22 Pi gamanman, dab kum rusgad.  
Ya binaw nma tugul e pan riy e ke galunglung,  
ma gek'iy e ke k'uf;  
ke yo'or wom'ngin e *fig* nge *grape*.



- 23 'Mu felfelan'gad e girdi' nu Zion,  
 mu felfelan' gad ni bochan e tin ke rin' SOMOL  
 ni Got romed ngomed.  
 Ke pi' ngomed e n'uw ni bfel' urngin ko ngiyal'  
 ndabisiy ni nge yag ngomed, ni bod ni i rin',  
 ma ke pu'oge e n'uw nga but' u nap'an e garbeb  
 ni fan ngomed,  
 ma ke pi' e n'uw u ngal'an e yafang nike tabab  
 e gowel ni bod ni i rin' ko som'on.
- 24 Yungi n'en ni yima gunugunuy e *grain* riy e bayi  
 sug ko *grain*;  
 ma pi low u charen e gin yima udiy e wayin  
 nge *olive* riy e bayi sug nge m'ap nga but' ko  
 wayin nge gapgep ni *olive*.
- 25 Bay gu fulweg ngomed e n'en ke mul u pa'med  
 u lan fapi duw ni longuy baran' i asmen'ing e  
 woldug romed.  
 I gag e gu pi' e pi asmen'ing nem ni bod  
 baraba' i salthaw nge yib i togoplw  
 ngomed.
- 26 Chiney e aram e bayi yo'or ganmed mi gimed  
 par ni kam chum'er gad.  
 Ma bay mogned e sorok ngak SOMOL ni ir e  
 Got romed,  
 ni ir e ke rin' bogi n'en nrib fel' ngomed.  
 Girdi' rog e gathi bay kun fananikayrad bayay.
- 27 Ma gimed piyu Israel e bay mu nanged ni gu ba'  
 u fithik'med,  
 me Gag SOMOL, e Gag e Got romed,  
 ma dakuriy yugu reb e Got ngabang.  
 Girdi' rog e gathi bay kun darifannagrad  
 bayay.

*Fare rran rok SOMOL*

- 28' Ma tomur riy e bay gu pu'og e Kan Nthothup rog  
 nga daken urngin e girdi',  
 ma pi'in pagel romed nge pi'in rugod romed e  
 bay ra weliyed e thin rog ngak e girdi';  
 ma pi pumo'on ni kar pilibthirgad e bay i yib  
 e lik'ay ngorad,  
 ma pi'in pagel romed e bay ni piliyeg e  
 changar rorad ngu'ur guyed bogi ban'en.
- 29 Re ngiyal' i n'em e bay gu pu'og e Kan Nthothup  
 rog  
 ni mus ngadaken e pi'in sib, ni pumo'on nge  
 ppin ma kubmu'un ngay.
- 30' Bay gu tay e pow nga lanelang  
 nge nga daken e fayleng ni nge ginaeng e  
 girdi' ko re rran nem;  
 ni pu'og e racha', nge nifiy, nge manileng ni  
 ath nib suwon ngalang.
- 31 Ma bayi lumor e yal',  
 ma bayi pig ra'en e pul nge row ni bod e racha'  
 u m'on ndawori taw e re rran rok SOMOL  
 nem, ni reb e rran ni ba ga' ma ba gel e  
 gafgow  
 nra fek i yib.
- 32 Machane urngin e pi'in yad ra wenig ngak SO-  
 MOL ni nge ayuwegrad e yad ra fos.  
 Ni bod nike yog SOMOL ni ga'ar,  
 'Boch e girdi' u daken e burey ni Zion  
 nge yu yang u Jerusalem e bay ra thaygad.  
 Pi'in kugu mel'egrad e yad ra fos.' '

### 3

#### *Got nra pufthin nag e pi nam*

- <sup>1</sup> Be ga'ar SOMOL,  
 “Re ngiyal’ i n'em e bay gu fulweg  
 e fla'ab rok yu Judah nge yu Israel nga rogon.
- <sup>2</sup> Ma bay gu kunuy urngin e nam,  
 nggu fekrad ko Loway ko Pufthin.  
 Nu rom e bay gu pufthin nagraad riy  
 ni bochan urngin e tin kar rin'ed ko girdi' rog.  
 Kar weraged piyu Israel u lan e pi nam i yan  
 ma kar th'eth'abed kar f'oethed yu Israel, ni  
 gag e nam rog.
- <sup>3</sup> Ra girengiyed e pow riy ni ir e nge duwgiliy  
 ko mini' rorad e nge fek e pi'in kan kolrad.  
 Kar pi'ed nchuway' e pagel nge rugod ni ngar  
 manged sib  
 ni fan e ngar chuway'iyed e wayin nge ppin ni  
 yad ma falchuway' ngorad.
- <sup>4</sup> “Gimed yu Tyre, nge yu Sidon, nge yu Filistia  
 ni ga'ngin, mang e gimed be guy rogon ni ngam  
 rin'ed ngog? Mogned, gimed be guy rogon ni  
 ngam fulweged taban ban'en ngog? Fa'anra er  
 rogon ni gimed be leamnag, ma bay gu fulweg  
 taban ngomed ni papey!
- <sup>5</sup> Kam feked e silber nge gol rog nge tirog ban'en  
 nib tolang puluwon kam marod mu ted ngalan  
 fapi tempel romed.
- <sup>6</sup> Kam feked e girdi' nu Judah ngu Jerusalem nga  
 orel ko nam rorad kam pi'ed yad nchuway' ngak  
 piyu Greece.

<sup>7</sup> Bay gu chuwegrad e chiney ko yungi n'en ni kam pi'ed yad ngay nchuway'. Bay gu rin' ngomed e tin ni kam rin'ed ngorad.

<sup>8</sup> Bay gu pag pifakmed ni pagel nge ppin nga ni pi'rad nchuway' ngak piyu Judah. Piyu Judah e bay ra pi'ed nchuway' ngak fapi girdi' ni kanog e Sabean ngorad, ni yad mmal'af nga orel. I gag SOMOL e kugog e pi thin ney.

<sup>9</sup> "Mogned e pi thin ni ba'aray ngak e pi nam ni nge lungumed:

'Mfal'eged rogomed ko mael,  
mu pininged e pi'in ni falu' ko mael,  
mu kunuyed urngin e salthaw ngam marod!

<sup>10</sup> Mu pirdi'iyed e kuwa romed ngam ngongliyed ni saydon,  
nge yar ni gimed ma th'ab pa'ngin e gek'iy ngay  
nge mang sarey.

Mus ko pi'in me'waer ma dabisiy ni nge un ko cham.

<sup>11</sup> Mu gurgad ngambad,  
gimed urngin e pi nam ni gimed ba chugur,  
mu'ulung gad ngalan fare loway.' "

SOMOL, mu fek i yib fare raba' i salthaw rom nib gel!

<sup>12</sup> "Pi nam e thingar ra fal'eged rogorad ngarbad ngalan e Loway ko Pufthin.

I Gag SOMOL e bay gu par u rom nggu pufthinnag gubin e pi nam nib liyeg yu Israel.

<sup>13</sup> Ri yad ba kireb;

mu th'abedrad nga but' ni bod e *grain*  
 ko ngiyal' nike el ni ngan th'ab;  
 mu pirdi'iyed yad ni bod rogon e *grape*  
 ni yima pirdi'iy ko gin yima udiy e *grape*  
 riy kan uduy ke map' e wayin riy nga but'."

14 Bokum e biyu' e biyu'  
 e bay u lan fare Loway ko Pufthin.  
 Iram e re gin'en ndabki n'uw nap'an  
 me taw fare rran rok SOMOL ngay.

15 Bayi lumor e yal' nge pul,  
 ma dabki mat ra'en e t'uf.

*Got ni bayi fal'eg wa'athan e girdi' rok*

16 SOMOL e bayi tolul u daken e Burey ni Zion;  
 bay yan lungun u Jerusalem ni bod lingan e  
 dirra';  
 me rur e but' nge lanelang.

Machane bayi n'uf SOMOL e girdi' rok.

17 "Gimed piyu Israel, e aram e bay mu nanged ni  
 Gag e SOMOL ni Got romed.  
 Gu be par u Zion, u daken e burey rog nib  
 thothup.

Jerusalem e bayi par nib binaw nib thothup;  
 ma girdi' nu bang e dabkiyag ni ngar koled yu  
 Jerusalem bayay.

18 Yungi milay' ni *grapes* e bayi peth u daken e pi  
 burey e re ngiyal' i n'em;  
 ma gubin yang e flang ni bay ni pir'eg e gar-  
 baw riy;  
 ma re ngiyal' i n'em e bay e ran ni pire' nra  
 gaman yu Judah riy ni polo'.

Ra yib ba lul' u Tempel rok SOMOL,  
 nge taren nag e Loway ni Akacia.

- 19 “Bayi par yu Egypt ni bod bangi ted ni *desert*,  
ma yu Edom e ke kireb ndakuriy ban’en ni  
bfel’ ngay,  
ni bochan e rchamgad ko nam nu Judah  
ngar li’ed e girdi’ riy, ni dariy ban’en ni kar  
buchegeged.
- 20-21 Bay gu falbeyen e pi’in kan thang e pogofan  
rorad;  
dabiyag ni gu pag e pi’in kireb e rok ndab gu  
gechig nagraad.
- Ma yu Judah nge yu Jerusalem e bay i par e girdi’  
riy ndariy n’umngin nap’an,  
me Gag fare SOMOL e bay gu par u daken e  
Burey ni Zion.”

**Bible Ni Thothup**  
**The Holy Bible in the Yapese language of the**  
**Federated States of Micronesia**

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788